

Spor Üniversitesi Modeli

Mehmet Ali ÖZTÜRK - Numan Bahadır KAYIŞOĞLU
Neslihan AKÇAY - Yaşar İsmail GÜLÜNAY
Yılmaz YÜKSEL

KARABÜK
ÜNİVERSİTESİ

KAPGEM Serisi - 11

SPOR ÜNİVERSİTESİ MODELİ

Yazarlar

Prof. Dr. Mehmet Ali ÖZTÜRK ♦ Prof. Dr. Numan Bahadır KAYIŞOĞLU ♦
Assoc. Prof. Dr. Neslihan AKÇAY ♦ Assist. Prof. Dr. Yaşar İsmail GÜLÜNAY
♦ Assist. Prof. Dr. Yılmaz YÜKSEL

Editör

Prof. Dr. Fatih KIRIŞIK

Grafik Tasarımı

Deniz TANIR

İrtibat

Karabük Üniversitesi
<https://www.karabuk.edu.tr/tr>–<https://www.karabuk.edu.tr/en>
Karabük Üniversitesi Merkez Kampüs
4440478

Bu eserin; yayın, satış ve kopyalama hakları Karabük
Üniversitesi'ne aittir.

Karabük Üniversitesi Yayınları

YAZARLAR

Mehmet Ali ÖZTÜRK	ORCID: 0000-0003-4863-9340
Numan Bahadır KAYIŞOĞLU	ORCID: 0000-0002-2003-7973
Neslihan AKÇAY	ORCID: 0000-0001-6291-5351
Yaşar İsmail GÜLÜNAY	ORCID: 0000-0002-0590-2164
Yılmaz YÜKSEL	ORCID: 0000-0003-1816-2916

EDİTÖR

Fatih KIRIŞIK	ORCID: 0000-0002-9663-7502
---------------	----------------------------

Kütüphane Kartı

Spor Üniversitesi Modeli

ÖZTÜRK, Mehmet Ali – KAYIŞOĞLU, Numan Bahadır –
AKÇAY, Neslihan – GÜLÜNAY, Yaşar İsmail - YÜKSEL, Yılmaz

34 sayfa, Kaynakça var, Dizin yok.

Her hakkı saklıdır.

Yayıncının izni olmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Kaynak gösterilmek şartıyla iktibas edilebilir.

Eserde yayınlanan yazıların her türlü sorumluluğu yazarlara aittir.

KARABÜK ÜNİVERSİTESİ YAYINLARI – 150

E-ISBN: 978-625-93475-8-5

ŞUBAT 2026

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	vii
GİRİŞ	9
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	11
Türkiye’de Sporcu Yetiştirme Politikaları	11
Türkiye’de Sporcuların Akademik Eğitim Süreçleri	13
ULUSLARARASI SPOR ÜNİVERSİTELERİ ÖRNEKLERİ	16
Loughborough Üniversitesi (Birleşik Krallık).....	16
Kurumsal Profil	16
Tesis ve Teknoloji Altyapısı	16
Kurumsal Entegrasyon ve Olimpik Etki	16
Loughborough Üniversitesinin Olimpiyatlara Gönderdiği Sporcular	16
Deutsche Sporthochschule Köln – DSHS (Almanya – Köln Spor Akademisi).....	17
Kurumsal Profil	17
Araştırma Ekosistemi	17
İkili Kariyer (Dual Career) Yapısı.....	17
DSHS’nin Olimpiyatlara Gönderdiği Sporcular.....	18
Nippon Spor Bilimleri Üniversitesi (Japonya)	18
Kurumsal Profil	18
Olimpik Katkı.....	18
Nippon Üniversitesinin Olimpiyatlara Gönderdiği Sporcular	18
Shanghai Spor Üniversitesi (Çin)	18

Kurumsal Profil	18
Stratejik Odak Alanları	19
Shanghai Üniversitesinin Olimpiyatlara Gönderdiği Sporcular.....	19
ULUSAL ENSTİTÜ VE SİSTEM MODELLERİ	21
Avustralya Spor Enstitüsü (AIS)	21
Merkezi Kampüs ve Ulusal Ağ Modeli	21
FTEM Sporcu Gelişim Çerçevesi.....	21
Eğitim ve Kariyer Destekleri.....	21
Norveç Olympiatoppen Modeli	21
Gelişim Stratejisi	21
Leipzig Modeli (Almanya)	21
Tarihsel Miras ve Modern Spor Bilimi Entegrasyonu	21
YASAL ÇERÇEVE-AB İKİLİ KARIYER POLİTİKASI	21
Uygulama Modelleri	22
TÜRKİYE İÇİN STRATEJİK ÇIKARIMLAR VE POLİTİKA ÖNERİLERİ	23
Entegre Tesis ve Yönetim Modeli	23
Sporcu Gelişim ve Takip Sistemi	23
Paralel Eğitim (İkili Kariyer) Politikası	23
Fizikselin Ötesinde: Mental, Psikolojik ve Bütüncül Gelişim Entegrasyonu	23
Bilimsel Antrenman, İleri Teknoloji ve Veriye Dayalı Performans	23
"Eğitimciyi Eğitmek": Nitelikli Antrenör ve Antrenörlük Bilimi	23
TÜRKİYE SPOR EKOSİSTEMİ MEVCUT DURUM ANALİZİ (SWOT ANALİZİ)	25
GÜÇLÜ YÖNLER.....	25
ZAYIF YÖNLER	25

FIRSATLAR.....	26
TEHDİTLER	26
SPOR ÜNİVERSİTESİ KURULMASININ GEREKÇELERİ	27
YAPISAL VE AKADEMİK ÖNERİLER.....	29
Giriş ve Kabul Kriterleri (Öğrenci Seçimi)	29
Mezuniyet Unvanları ve Yetkinlikler.....	29
Tesis ve Ekipman Altyapısı (Kampüs-Laboratuvar Modeli)	29
Akademik ve Antrenör Kadrosu Nitelikleri	30
KAYNAKÇA.....	31

ÖN SÖZ

Günümüzde sportif başarı, fiziksel performansın yanı sıra; stratejik yönetimin, merkezi koordinasyonun ve bilimsel temelli bir ekosistemin ürünüdür. Uluslararası literatürde kabul gören modeller, sürdürülebilir başarıya ulaşmış ülkelerin kaynaklarını merkezi "mükemmeliyet merkezlerinde" topladığını ve sporcunun tüm yaşam döngüsünü profesyonelce yönettiğini ortaya koymaktadır. Türkiye, son yirmi yılda gerçekleştirdiği devasa tesis yatırımları ve sahip olduğu genç nüfus potansiyeliyle bu alanda büyük bir güce sahip olsa da mevcut dağınık eğitim yapısı bu potansiyelin tam anlamıyla madalyaya dönüşmesini zorlaştırmaktadır.

Bu çalışma, Türkiye'deki Spor Bilimleri Fakültelerinin ötesine geçerek sporcuların akademik eğitimleri ile elit performans hedefleri arasındaki çatışmayı sonlandıracak bir "spor üniversitesi" modelini ele almaktadır. Dünya genelinde tematik spor üniversiteleri Olimpiyat Oyunlarındaki belirleyici etkisini kanıtlamıştır. Bu kurumlar sadece sporcu yetiştirmekle kalmamakta, aynı zamanda federasyonlarla iç içe çalışarak laboratuvar ortamını sahaya taşımaktadır. Türkiye için önerdiğimiz model de federasyon merkezlerini kampüs içinde barındıran, veriye dayalı performans takibi yapan ve sporcuyla psikososyal açıdan bütüncül bir yaklaşımla destekleyen "tek duraklı" (one-stop shop) bir merkez kurgusuna dayanmaktadır.

Kurulması planlanan bu üniversite, fiziksel bir tesis olmanın yanında, "eğitimciyi eğiten" bir akademi vizyonu da taşımaktadır.

Antrenörlük eğitimini modern bilimle sentezleyen, performans analistinden spor teknoloğuna kadar yeni nesil uzmanlık alanları tanımlayan ve "yaşayan laboratuvar" konseptiyle donatılan bir yapı, Türk sporunun bilimsel omurgasını oluşturacaktır.

Kamu Politikaları Araştırma ve Geliştirme Merkezi (KAPGEM) bünyesinde hazırlanan bu çalışma, Türkiye'nin uluslararası spor arenasındaki iddiasını bilimsel bir zemine oturtmayı amaçlamaktadır. Raporun, bu alandaki politikacılara rehberlik etmesini ve ülkemizin spor kültüründe devrim niteliğinde bir dönemin kapısını aralamasını temenni ediyoruz. Bu vizyoner çalışmaya katkı sunan tüm bilim insanlarına ve paydaşlarımıza teşekkürlerimizi sunarız.

Prof. Dr. Fatih KIRIŞIK

Editör/KAPGEM Koordinatörü

GİRİŞ

Bu rapor, Türkiye'deki spor eğitimi yapısının (Spor Bilimleri Fakülteleri) ötesine geçerek uluslararası sportif başarıyı sürdürülebilir kılmak ve sporcu sağlığını bütüncül bir yaklaşımla ele almak amacıyla, Almanya (DSHS Köln) veya Birleşik Krallık (Loughborough) modellerine benzer, merkezi ve özelleşmiş bir "Spor Üniversitesi" kurulmasının bilimsel gerekliliklerini incelemektedir.

Türkiye'de sporcuların akademik eğitimi genel olarak farklı üniversitelere dağılmış spor bilimleri fakülteleri aracılığıyla yürütülmektedir. Birçok sporcu antrenman yoğunluğu nedeniyle eğitimlerini sürdürdükleri fakültelerde eğitim-öğretim faaliyetlerine yeterince katılamamaktadırlar. Yeterli eğitimi alamayan bu sporcular stres yönetiminin, psikolojik ve mental yönetimin de çok önemli olduğu Olimpiyatlar ve diğer büyük organizasyonlara (dünya şampiyonaları, kıtalararası şampiyonalar, uluslararası ve ulusal turnuvalar vb.) genel olarak fiziksel antrenman süreciyle hazırlanmaktadırlar. Bu durum, bireysel ya da takım halinde yapılan müsabakalarda sporcuların, rakipleri kendilerinden fiziksel performans açısından daha zayıf olmasına rağmen stres yönetimindeki yetersizlik nedeniyle psikolojik rekabette geri kalmalarına ve sonuç olarak mental açıdan zayıf düşerek mağlubiyete uğramalarına sebep olabilmektedir. Uluslararası literatür, sportif başarının rastlantısal değil, stratejik yönetim ve merkezi koordinasyonun bir sonucu olduğunu kanıtlamaktadır. De Bosscher ve arkadaşları (2006) tarafından geliştirilen ve dünya genelinde kabul gören SPLISS (Sport Policy factors Leading to International Sporting Success) modeli, başarının en önemli bileşeninin "entegre bir yönetim yapısı" ve "elit spor geliştirme sistemleri" olduğunu ortaya koymaktadır. Mevcut yapı, kaynakların verimsiz kullanımına yol açarken Digel (2005), başarılı spor ülkelerinin (Çin, Avustralya, Almanya gibi) kaynaklarını tek bir merkezde toplayarak (merkeziyetçilik) başarıya ulaştığını belirtmektedir. Ayrıca Sotiriadou (2013), elit sporcu gelişiminde makro (devlet politikası), mezo (kurumsal altyapı) ve mikro (sporcu çevresi) seviyelerin uyum içinde çalışması gerektiğini; özelleşmiş bir spor üniversitesinin bu üç seviyeyi birleştiren en etkili "mezo" yapı olduğunu savunmaktadır. Türkiye'nin ihtiyacı, sadece eğitim veren değil, Oakley ve Green'in (2001) tanımladığı gibi, sporcunun tüm yaşam döngüsünü yöneten "tek duraklı" (one-stop shop) bir mükemmeliyet merkezidir.

Başarılı örneklerden yola çıkarak ülkemizde bir spor üniversitesi kurulması ve bu üniversitenin belirli kurum ve kuruluşlarla (devlet-vakıf üniversiteleriyle, spor federasyonlarıyla, Gençlik ve Spor Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı gibi bakanlıklarla) protokoller yaparak eğitim-öğretim-

antrenman faaliyetlerini sürdürmesi gerekmektedir. Kurulması planlanan bu üniversitede sporculara özel eğitim politikalarının geliştirilmesi, sporcu öğrencilerin potansiyellerini müsabakalarda daha yüksek verimde ortaya koymalarına yardımcı olacaktır. Ayrıca, spor yaşamlarının sonunda aldıkları bu nitelikli eğitimlerin, örnek sporcular yetiştirilmesine ve büyük organizasyonlarda daha başarılı olmalarına ciddi katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

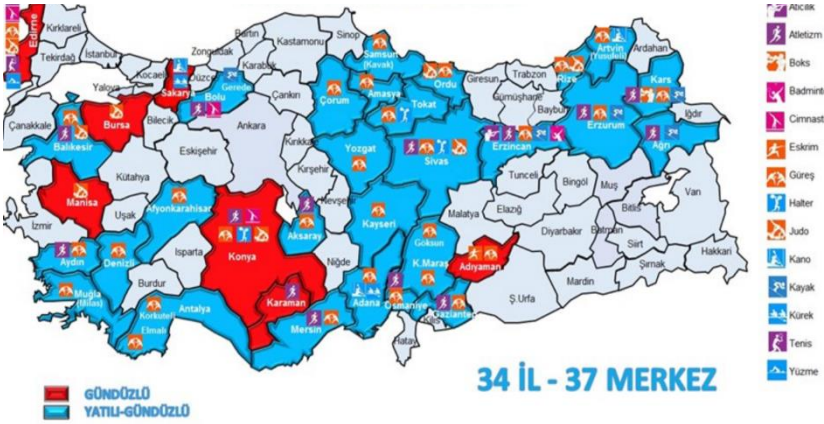
KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Türkiye’de Sporcu Yetiştirme Politikaları

Türkiye’de sporcu yetiştirme sistemi, temel olarak Sporcu Eğitim Merkezleri (SEM) ve Türkiye Olimpik Hazırlık Merkezleri (TOHM) üzerine kuruludur. SEM’lerin temeli, Türk güreşindeki başarısızlığı gidermek amacıyla 1970’li yıllarda atılmış olsa da dönemin hükümet ve federasyon değişiklikleri nedeniyle uygulama aşamasına o yıllarda geçilemedi. Daha sonraki yıllarda Anadolu’daki karakucak güreş potansiyelini modern güreşe entegre etme projesiyle tekrar gündeme gelen bu merkezler, ilk olarak 1987 yılında açıldı; zamanla yayılarak çocukların eğitimlerini aksatmadan üst düzey sporcu olarak yetiştirmelerini sağlayan SEM yapısına dönüştü (İmamoğlu, Dilek, Türkmen, 2017).

Tablo 1. Spor Branşına Göre Sporcu Eğitim Merkezlerindeki Sporcu Sayıları (GSB, 2024).

SPOR BRANŞI	SPORCU SAYISI
Atıcılık	40
Atletizm	935
Badminton	142
Bisiklet	0
Boks	75
Cimnastik	82
Curling	24
Dağcılık	43
Eskrim	87
Güreş	1.285
Halter	127
Judo	346
Kano	135
Kayak	89
Kürek	12
Okçuluk	11
Sutopu	89
Tenis	2
Yelken	6
Yüzme	940
Toplam	4.470

Şekil 1. Türkiye’de Sporcu Eğitim Merkezlerinin İllere Göre Dağılımı

Sistemin elit performans ayağını güçlendirmek ve olimpiyatlara katılacak sporcuları yetiştirmek amacıyla 2013 yılında kurulan Türkiye Olimpik Hazırlık Merkezleri (TOHM) ise Türk sporunun geleceğine yön veren en stratejik proje olarak konumlandı. Bugün 25 ilde 23 farklı olimpik branşta faaliyet gösteren TOHM; 643’ü yatılı, 873’ü gündüzlü olmak üzere toplam 1516 sporcu ve 314 uzman antrenör ile "geleceğin şampiyonlarını" yetiştirmektedir (GSB, 2024). Bilimsel temelli antrenman programları, performans analizleri ve "Milli Sporcu Bursu" gibi akademik desteklerle güçlendirilen bu yapı, bugüne kadar uluslararası arenada 1693 madalya kazandırdı.

Türkiye Olimpik Hazırlık Merkezlerinde yetişen 37 sporcu, Paris 2024 Olimpiyat Oyunlarına kota alma başarısı gösterdi. TOHM sporcuları Paris 2024 Olimpiyat Oyunlarında 1 gümüş ve 2 bronz, Rio 2016 Olimpiyat Oyunlarında 1 gümüş, Tokyo 2020 Olimpiyat Oyunları’nda ise 1 altın ve 3 bronz madalya aldı. 2018 Akdeniz Oyunları’na, TOHM’dan 52 sporcu katıldı. Sporcular organizasyonda 12 altın, 5 gümüş ve 11 bronz olmak üzere 28 madalya kazandı. 2019 Avrupa Oyunları’nda 1 gümüş ve 2 bronz, 2019 EYOF’ta 8 altın, 3 gümüş ve 5 bronz, 2022 İslami Dayanışma Oyunları’nda 2 altın, 2 gümüş ve 4 bronz madalya elde etti. TOHM sporcuları, bugüne kadar uluslararası müsabakalarda toplam 1693 madalya kazanma başarısı gösterdi (GSB, 2024).

Tablo 2. TOHM Sporcularının Uluslararası Başarıları.

MÜSABAKA	KATILAN SPORCU SAYISI	MADALYA
2016 Rio	16	1
2018 Akdeniz Oyunları	52	28
2019 EYOF	37	3
2020 Tokyo Olimpiyat Oyunları	37	4
2022 5. İslami Dayanışma Oyunları	13	8
2024 Paris Olimpiyat Oyunları	37	3
2025 ISF U15 Gymnasiade Oyunları	15	11
2025 EYOF	29	12

Bu merkezler, olimpiik sporcu havuzunun oluşmasında önemli bir rol üstlenmekle birlikte mevcut raporlar ve planlama belgeleri, sistemin kurumsal koordinasyon, tesis yönetimi, bilimsel destek ve eğitim-spor entegrasyonu açısından yapısal sınırlılıklar taşıdığını göstermektedir. Özellikle kurumlar arası eşgüdüm eksikliği, tesislerin dağınık ve verimsiz kullanımı ile sporcuların eğitim ve sportif kariyerleri arasında tercih yapmaya zorlanmaları, sistemin sürdürülebilirliğini olumsuz etkilemektedir.

Bu bağlamda önerilen Spor Üniversitesi modeli, mevcut yapıyı ortadan kaldırmayı değil; SEM ve TOHM başta olmak üzere mevcut kaynakları bilimsel, akademik ve kurumsal bir çatı altında bütünleştirmeyi hedeflemektedir.

Türkiye’de Sporcuların Akademik Eğitim Süreçleri

Türkiye’de elit düzeyde spor yapan üniversite öğrencileri, literatürde "Çift Kariyer" (Dual Career) olarak adlandırılan, hem yüksek sportif performans hedeflerine ulaşma hem de akademik gereklilikleri yerine getirme zorunluluğu ile karşı karşıyadır. Ancak mevcut yükseköğretim yapısı, bu iki alanı entegre etmek yerine genellikle birbiriyile çatışan iki ayrı dünya olarak sunmaktadır. Aquilina (2013) tarafından Avrupa Birliği kapsamında yapılan geniş çaplı araştırmalar, sporcuların eğitim hayatlarını feda etmeden spor kariyerlerini sürdürebilmeleri için esnek ve destekleyici kurumsal yapılara ihtiyaç duyduklarını ortaya koymaktadır. Türkiye özelinde yapılan çalışmalar incelendiğinde ise sporcu öğrencilerin akademik başarıları ile sportif başarıları arasında negatif bir korelasyon olduğu ve sistemin sporcuu "ya okul ya spor" ikilemine sürüklediği görülmektedir (Yüce, 2021). Bu durum, özelleşmiş bir

üniversite modelinin eksikliğinde, yetenek kaybına veya akademik başarısızlığa yol açmaktadır.

Elit sporcuların en temel sorunu antrenman, müsabaka, seyahat ve toparlanma (recovery) süreçlerinin yarattığı yoğun zaman baskısıdır. Tekin ve Taşgın (2009) tarafından yapılan araştırmada, elit sporcuların antrenman yoğunluğundan kaynaklanan fiziksel yorgunluk nedeniyle derslere odaklanmakta güçlük çektikleri ve akademik sorumluluklarını erteledikleri tespit edilmiştir. Günde çift antrenman yapan bir sporcunun kampüs ile antrenman sahası arasındaki ulaşım süreleri de eklendiğinde, akademik çalışmaya ayırabileceği zaman ve enerji marjinal düzeye inmektedir. Mevcut üniversite kampüslerinin elit spor tesislerinden kopuk olması, bu lojistik yükü artırmakta ve sporcunun kronik yorgunluk sendromu yaşamasına zemin hazırlamaktadır (Sığırı & Başar, 2020).

Ülkemizdeki üniversitelerin akademik takvimleri ve yönetmelikleri, elit sporun dinamik doğasıyla uyumlu değildir. Özellikle takım sporlarında veya uluslararası kamplarda yer alan sporcular, üniversitelerin katı "devam zorunluluğu" kuralları nedeniyle derslerden kalma riskiyle karşı karşıya gelmektedir. Pepe ve Bingöl (2018), sporcu öğrencilerin akademik başarısızlıklarının zekâ veya yetenek eksikliğinden değil, devamsızlık ve sınav tarihlerinin müsabakalarla çakışması gibi sistemsel katılıklardan kaynaklı olduğunu vurgulamaktadır. Bazı üniversitelerde millî sporculara sağlanan inisiyatifler kurumsal bir politika olmaktan çok, öğretim elemanının bireysel inisiyatifindedir. Bu belirsizlik, sporcunun eğitim hayatını bir güvence değil, bir stres kaynağı olarak algılamasına neden olmaktadır.

Akademik ve sportif kimlikler arasındaki dengeyi kuramamak, sporcu öğrencilerde ciddi psikolojik baskı yaratır. Kocaekşi (2016), sporcuların kendilerini öncelikli olarak "sporcu" kimliğiyle tanımladıklarını, ancak üniversite ortamında "öğrenci" rolünün gereklerini yerine getiremediklerinde benlik saygılarında düşüş yaşadıklarını belirtir. "Rol çatışması" olarak tanımlanan bu durum, sporcunun antrenmanda aklının derslerde, derste ise aklının antrenmanda kalmasına neden olarak her iki alanda da performans düşüklüğüne yol açar. Wylleman ve Lavallee (2004)'nin gelişim modeline göre, üniversite yılları (psikososyal geçiş dönemi), sporcunun en yüksek desteğe ihtiyaç duyduğu dönemdir; ancak Türkiye'deki dağınık yapı, sporculara bu dönemde ihtiyaç duydukları mentorluk ve psikolojik desteği entegre bir şekilde sunmaktan uzaktır.

Sporcu öğrenciler, yoğun programları nedeniyle üniversitenin sosyal ortamından izole olmakta ve bu durum öğrencilerin gelişimlerini olumsuz etkilemektedir. Ayrıca, aktif spor kariyerinin kısa olması ve yaralanma riski, sporcularda "emeklilik sonrası" (post-athletic career) için yoğun bir gelecek kaygısı yaratmaktadır. Atar ve Özbek (2020), sporcuların

eğitim aldıkları alanlarda yeterli mesleki donanımı kazanamadıkları endişesini taşıdıklarını, bunun da hem spora hem de okula olan motivasyonlarını düşürdüğünü saptamıştır. Özelleşmiş bir spor üniversitesi modeli, sadece sportif değil, akademik kariyer planlamasını da sporun doğasına uygun (esnek, uzaktan eğitim destekli, modüler) hale getirerek bu kaygıyı minimize etme potansiyeline sahiptir.

Sonuç olarak literatür, Türkiye'deki yükseköğretim sisteminin elit sporcunun ihtiyaçlarına cevap vermekte yetersiz kaldığını göstermektedir. Sporcuların yaşadığı zaman baskısı, yasal mevzuatın katılığından kaynaklanan devamsızlık sorunları ve çift kariyerin yarattığı psikolojik stres, sporcuları "okul" ya da "spor" arasında bir seçim yapmaya zorlamaktadır. Bilimsel veriler ışığında, sporcunun eğitim ve antrenman sahasını birleştiren, akademik takvimi sportif takvime göre esnetebilen ve bütüncül destek (akademik, psikolojik, sportif) sunan "Özelleşmiş Spor Üniversitesi" modelinin kurulması, sürdürülebilir sportif başarı ve sağlıklı sporcu gelişimi için bir tercih değil, zorunluluktur.

ULUSLARARASI SPOR ÜNİVERSİTELERİ ÖRNEKLERİ

Loughborough Üniversitesi (Birleşik Krallık)

Kurumsal Profil

Loughborough Üniversitesi, yüz yılı aşan spor temelli akademik ve uygulamalı birikimiyle, QS World University Rankings – Sport-related Subjects alanında 2017 yılından bu yana küresel ölçekte lider üniversite olarak gösterilmektedir (QS Top Universities, 2025). Üniversite, spor bilimi, elit sporcu yetiştirme ve yüksek performans altyapısının tek bir kampüs içinde bütünlük biçimde sunulduğu örnek bir model oluşturmaktadır.

Tesis ve Teknoloji Altyapısı

Üniversite kampüsü, elit sporcu gereksinimlerine göre planlanmış yüksek standartlı tesislere sahiptir. Bu kapsamda:

- Elite Athlete Centre and Hotel, 44 uzman yatak odası ile hizmet vermektedir; bu odaların 20'si deniz seviyesinden yaklaşık 5.000 metreye kadar irtifa simülasyonu sağlayabilen özel donanıma sahiptir.
- Kondisyon salonları, performans laboratuvarları, spor hekimliği ve fizyoterapi klinikleri ile sporcuya özel dinlenme ve toparlanma alanları kampüs içinde entegre biçimde konumlandırılmıştır.
- Olimpik standartlarda yüzme havuzu ve hibrit çim teknolojisine sahip futbol stadyumu bulunmaktadır.

Kurumsal Entegrasyon ve Olimpik Etki

Loughborough kampüsü içerisinde çok sayıda ulusal spor federasyonunun merkez ofisinin yer alması, üniversite–federasyon iş birliğini kurumsal ve sürekli hâle getirilmesini sağlamıştır. Üniversite, 2012 Londra Olimpiyat Oyunları öncesinde Team GB'nin resmî hazırlık merkezi olarak kullanılmıştır. 2016 Rio Olimpiyat ve Paralimpik Oyunlarında üniversite bağlantılı sporcular tarafından önemli sayıda olimpik ve paralimpik madalya elde edilmiştir.

Loughborough Üniversitesinin Olimpiyatlara Gönderdiği Sporcular

Sporcu takibi konusunda en şeffaf kurumdur. Verileri, mevcut öğrencileri, mezunları ve tesislerinde tam zamanlı antrenman yapan sporcuları "Loughborough bağlantılı" olarak ulaşılabilir (Loughborough University, 2024).

Paris 2024

Sporcu Sayısı: Loughborough ile bağlantılı 100'den fazla sporcu,

antrenör ve destek personeli Paris'te yer almıştır.

Performans: Loughborough sporcuları, Paris 2024 Olimpiyat Oyunları'nda toplam 16 madalya (4 Altın, 4 Gümüş, 8 Bronz) kazanmışlardır.

Tokyo 2020 (2021'de yapıldı)

Sporcu Sayısı: Loughborough ile bağlantılı 100'den fazla sporcu, antrenör ve destek personeli Paris'te yer aldı.

Performans: Üniversitenin Paris 2024 başarısını duyurduğu aynı basın bülteninde, bu başarının "Tokyo 2020'den üç madalya daha fazla" olduğu belirtilmiştir. Bu karşılaştırma, Tokyo 2020 Olimpiyat Oyunlarındaki madalya sayısının 13 olduğunu doğrulamaktadır.

Not: Eğer Loughborough Üniversitesi Tokyo'da tek bir ülke olarak yarışsaydı, madalya sıralamasında 11. sırada yer alacaktı.

Deutsche Sporthochschule Köln – DSHS (Almanya – Köln Spor Akademisi)

Avrupa'nın Tek Tematik Spor Üniversitesi

Kurumsal Profil

1947 yılında kurulan Alman Spor Üniversitesi Köln (DSHS), Almanya'da yalnızca spor ve egzersiz bilimlerine odaklanan tek bağımsız yükseköğretim kurumudur. Üniversite, 19 bilimsel enstitüden oluşan yapısı ve yaklaşık 5.200 öğrencisiyle Avrupa'nın en kapsamlı spor bilimleri merkezlerinden biridir (Deutsche Sporthochschule Köln, 2025).

Araştırma Ekosistemi

DSHS Köln; biyomekanik, fizyoloji, spor sosyolojisi, spor psikolojisi ve spor yönetimi alanlarında öncü araştırmalar yürütmektedir.

Üniversite bünyesinde:

- WADA akredite anti-doping laboratuvarı,
- Uzay Entegratif Fizyolojisi Merkezi (ZiP),
- Alman Elit Spor Araştırma Merkezleri faaliyet göstermektedir.

İkili Kariyer (Dual Career) Yapısı

2003 yılında imzalanan "Partner University of Top-class Sport" anlaşması ile olimpik ve perspektif kadrolarda yer alan sporculara yönelik yapılandırılmış akademik esneklik sağlanmaktadır. Bu kapsamda sporculara:

- Sınav ve ders programlarında esneklik,
- Devamsızlık toleransı,
- Akademik mentorluk olanakları sunulmaktadır.

DSHS'nin Olimpiyatlara Gönderdiği Sporcular

"Spoho" olarak da bilinen bu kurum, Alman olimpiyat takımının bel kemiğidir (DSH-Köln, 2025).

Paris 2024

Sporcu Sayısı: 70'in üzerinde sporcu Olimpiyatlara katılım sağladı.

Tokyo 2020 (2021'de yapıldı)

Sporcu Sayısı: 61 sporcu Olimpiyatlara katılım sağladı.

Başarı: Bu sporcular toplam 11 madalya kazandı (3 Altın, 1 Gümüş, 7 Bronz).

Nippon Spor Bilimleri Üniversitesi (Japonya)

Tarihsel Süreklilik ve Elit Sporcu Üretim Kapasitesi

Kurumsal Profil

1893 yılında kurulan ve 1949'da üniversite statüsü kazanan Nippon Sport Science University (Nippon Spor Bilimleri Üniversitesi), Tokyo ve Yokohama kampüslerinde faaliyet gösteren, spor bilimleri alanında ihtisaslaşmış özel bir üniversitedir.

Olimpik Katkı

Üniversite, 1964 Tokyo Olimpiyat Oyunlarından itibaren Japonya'nın elit sporcu yetiştirme sistemine önemli katkılar sunmuştur. Çeşitli kaynaklara göre, Japon sporcuların kazandığı olimpik madalyaların önemli bir bölümü bu üniversite bağlantılı sporcular tarafından elde edilmiştir. Bu durum, üniversite-millî takım entegrasyonunun güçlü bir örneğini oluşturmaktadır.

Nippon Üniversitesinin Olimpiyatlara Gönderdiği Sporcular

Japonya'nın sporcu fabrikası olarak bilinen bu üniversitenin, özellikle ev sahibi oldukları Tokyo 2020'de inanılmaz bir performans sergilediği gözlemlendi (Nippon Taiiku Daigaku, 2025).

Tokyo 2020 (2021'de yapıldı)

Sporcu Sayısı: Japonya'da Nippon Üniversitesinden 81 sporcu Olimpiyatlara katılım sağladı.

Başarı: Bu sporcular toplam 27 madalya kazandı (12 Altın, 8 Gümüş, 7 Bronz). Bu, tek bir kurum için olağanüstü bir başarıdır.

Shanghai Spor Üniversitesi (Çin)

Bilim-Teknoloji ve Milli Takım Entegrasyonu

Kurumsal Profil

1952 yılında kurulan Shanghai University of Sport (Shanghai Spor

Üniversitesi), Çin Halk Cumhuriyeti'nin kuruluşu sonrasında açılan ilk spor üniversitesidir ve “Çifte Birinci Sınıf” üniversite girişimi kapsamında ulusal düzeyde yetkilendirilmiş öncü kurumlardan biridir.

Stratejik Odak Alanları

- “Kış Sporlarında Bilim ve Teknoloji Ortak Kurumu” unvanına sahip tek spor üniversitesidir.
- Ulusal 3x3 basketbol ve skeleton milli takımlarının antrenman merkezleri kampüs içerisinde yer almaktadır.
- IOC onaylı Olimpik Araştırmalar Enstitüsü ve Uluslararası Masa Tenisi Müzesi'ne ev sahipliği yapmaktadır.

Shanghai Üniversitesinin Olimpiyatlara Gönderdiği Sporcular

Çin'in sistemi biraz daha farklı işlemektedir. Üniversite, ulusal spor sistemiyle tamamen iç içe geçmiştir. Veriler genellikle sporcuları ve antrenörleri bir arada raporlamaktadır.

Paris 2024

Sporcu Sayısı: 55 sporcu Olimpiyatlara katılım sağladı.

Başarı: Bu sporcular toplam 11 altın madalya kazandı.

Tokyo 2020 (2021'de yapıldı)

Başarı: BSU'dan öğrenci, mezun veya antrenörlerin 14 altın madalyaya katkı sağladığı rapor edildi.

Tablo 3. Tokyo 2020 Olimpiyatlarında Türkiye, Yurt Dışı Üniversiteleri ve Bu Üniversitelerin Ülkelerinin Kazandıkları Madalyalar

Ülke	Altın	Gümüş	Bronz	Toplam
Türkiye	2	2	9	13
Loughborough Üniversitesi	3	4	6	13
Köln Spor Akademisi	3	1	7	11
Nippon Spor Bilimleri Üniversitesi	12	8	7	27
Shanghai Spor Üniversitesi	14	-	-	14
Büyük Britanya	22	20	22	64
Almanya	10	11	16	37
Japonya	27	14	17	58
Çin Halk Cumhuriyeti	38	32	19	89

Tablo 4. Paris 2024 Olimpiyatlarında Türkiye, Yurt Dışı Üniversiteleri ve Bu Üniversitelerin Ülkelerinin Kazandıkları Madalyalar

Ülke	Altın	Gümüş	Bronz	Toplam
Türkiye	0	3	5	8
Loughborough Üniversitesi	4	4	8	16
Köln Spor Akademisi	-	-	-	-
Nippon Spor Bilimleri Üniversitesi	8	7	7	22
Shanghai Spor Üniversitesi	11	-	-	14
Büyük Britanya	14	22	29	65
Almanya	12	13	8	33
Japonya	20	12	13	45
Çin Halk Cumhuriyeti	40	27	24	91

ULUSAL ENSTİTÜ VE SİSTEM MODELLERİ

Avustralya Spor Enstitüsü (AIS)

Merkezi Kampüs ve Ulusal Ağ Modeli

AIS, Canberra'daki 66 hektarlık merkezi kampüsüne ek olarak hizmetlerini ülke geneline yayan bir merkez-uydu (network) yapılanmasıyla faaliyet göstermektedir.

FTEM Sporcu Gelişim Çerçevesi

AIS tarafından geliştirilen FTEM (Foundations–Talent–Elite–Mastery) modeli, sporcu gelişimini erken yaşlardan elit düzeye kadar bütüncül biçimde tanımlayan uluslararası referans bir çerçevesidir.

Eğitim ve Kariyer Destekleri

- Elite Sport Education Network (ESEN) aracılığıyla üniversiteler elit sporculara esnek eğitim sunmayı taahhüt etmektedir.
- Sanal stajlar (Virtual Internships) ve kariyer danışmanlığı (CPRN) yoluyla sporcuların spor sonrası kariyer geçişleri desteklenmektedir.

Norveç Olympiatoppen Modeli

İnsan Odaklı ve Bölgesel Yapılanma

Norveç modeli, “önce insan, sonra sporcu” felsefesine dayanmaktadır.

Antrenör-sporcu ilişkisi hiyerarşik değil; mentorluk ve ortaklık temellidir.

Gelişim Stratejisi

- 13 yaşına kadar skor odaklı olmayan, gelişimi önceleyen bir çocuk spor sistemi uygulanmaktadır.
- Lillehammer 1994 mirasıyla kurulan Olympiatoppen ve bölgesel merkezler, elit sporu ülke geneline yaymaktadır.

Leipzig Modeli (Almanya)

Tarihsel Miras ve Modern Spor Bilimi Entegrasyonu

Leipzig Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Doğu Almanya dönemindeki DHfK mirası ile günümüzün Uygulamalı Antrenman Bilimleri Enstitüsü (IAT) arasında kurulan yapısal iş birliğine dayanmaktadır. Uluslararası Antrenör Eğitimi (ITK) programları yoluyla Leipzig modeli küresel ölçekte spor diplomasisi işlevi de görmektedir.

YASAL ÇERÇEVE-AB İKİLİ KARIYER POLİTİKASI

Avrupa Birliği'nin 2012 tarihli İkili Kariyer Kılavuzları, sporcuların spor kariyerleri ile eğitim ve istihdam süreçlerini birlikte sürdürebilmelerini

yasal ve kurumsal güvence altına almayı hedeflemektedir.

Uygulama Modelleri

1. Devlet merkezli yasal düzenleme
2. Devletin kolaylaştırıcı rolü
3. Federasyon odaklı müzakere modeli
4. Resmi yapı bulunmayan serbest model

TÜRKİYE İÇİN STRATEJİK ÇIKARIMLAR VE POLİTİKA ÖNERİLERİ

Entegre Tesis ve Yönetim Modeli

- Kampüs içinde federasyon merkezleri kurulmalı (Loughborough modeli).
- Merkez kampüs, bölgesel üniversitelerle uydu ağlar üzerinden ilişkilendirilmelidir (AIS modeli).

Sporcu Gelişim ve Takip Sistemi

- AIS-FTEM modeli ile Norveç'in sporcu hakları yaklaşımı sentezlenmelidir.
- Erken uzmanlaşmayı önleyen, yeteneği sistem dışına itmeyen ulusal bir sporcu havuzu oluşturulmalıdır.

Paralel Eğitim (İkili Kariyer) Politikası

- Almanya örneğindeki "Milli Takım Partner Üniversitesi" statüsü yasal zemine kavuşturulmalıdır.
- AB İkili Kariyer kılavuzları doğrultusunda akademik esneklikler yönetmeliklerle güvence altına alınmalıdır.

Fizikselin Ötesinde: Mental, Psikolojik ve Bütüncül Gelişim Entegrasyonu

Modern spor bilimleri, sporcuyla sadece "performans üreten bir makine" olarak değil, psikolojik, sosyal ve akademik ihtiyaçları olan bir birey olarak ele alır. Wylleman ve Lavallee (2004) tarafından geliştirilen "Bütüncül Atletik Kariyer Modeli", sporcunun atletik gelişiminin yanı sıra psikolojik, psikososyal ve akademik/mesleki gelişiminin de eş zamanlı desteklenmesi gerektiğini vurgular. Mevcut fakülte yapılarında bu destekler kopuktur. Oysa Fletcher ve Sarkar (2012), olimpiyat şampiyonları üzerine yaptıkları çalışmada, "psikolojik dayanıklılığın" (resilience) başarıyı belirleyen en kritik faktör olduğunu ve bunun doğuştan değil, sistematik eğitimle kazanıldığını kanıtlamıştır. Weinberg ve Gould (2019), psikolojik beceri antrenmanlarının (hedef belirleme, imgeleme, stres yönetimi) fiziksel antrenman programlarına entegre edilmesinin zorunluluğunu belirtirken Collins ve MacNamara (2012), "Yeteneğin Psikolojik Özellikleri" (PCDEs) modelinde, elit statüye ulaşmak için zihinsel adaptasyon yeteneğinin fiziksel yetenekten daha belirleyici olabileceğini öne sürer. Bu nedenle kurulacak üniversite, spor psikolojisini klinik bir müdahale aracı olarak değil, günlük antrenman rutininin bir parçası olarak konumlandırmalıdır.

Bilimsel Antrenman, İleri Teknoloji ve Veriye Dayalı Performans

Elit sporda başarı marjları milisaniyelerle ölçülmektedir ve bu farkı yaratan temel unsur bilimsel veridir. Liebermann ve arkadaşları (2002), teknolojinin spora entegrasyonunun, biyomekanik geri bildirimler ve hareket analizi yoluyla performansı doğrudan artırdığını göstermektedir. Ancak, Cardinale ve Varley (2017), spor bilimlerinin etkili olabilmesi için laboratuvar ortamının antrenman sahasına taşınması gerektiğini, bunun da ancak entegre bir kampüs (spor üniversitesi) yapısıyla mümkün olacağını savunur. Ayrıca Gabbett (2016) tarafından popülerleştirilen "Akut:Kronik İş Yükü Oranı" gibi sakatlık önleme modelleri, sürekli ve merkezi veri takibi gerektirir. Dağınık sistemlerde sporcunun verileri kaybolurken, merkezi bir üniversitede sporcunun tüm fizyolojik verileri tek bir veri tabanında toplanarak uzun vadeli gelişim (LTAD) takip edilebilir (Balyi ve Hamilton, 2004). Halson (2014) ise toparlanma (recovery) stratejilerinin bilimsel temellere dayanmasının önemini vurgular; bu da uyku laboratuvarları, kriyoterapi üniteleri ve beslenme merkezlerinin aynı kampüste bulunmasını gerektirir.

"Eğitimciyi Eğitmek": Nitelikli Antrenör ve Antrenörlük Bilimi

Önerilen Spor Üniversitesi modeli akademik eğitimin yanında sporcuların fizyolojik, mental ve psikolojik antrenmanlarını da yapabilecekleri tesisleri ve yetkin antrenörleri de bünyesinde barındırmalıdır. Sporcunun başarısı, antrenörünün yetkinliği ile sınırlıdır. Côté ve Gilbert (2009), antrenörlük uzmanlığını sadece teknik bilgiyle değil; "profesyonel bilgi", "kişilerarası bilgi" ve "içsel bilgi" (kendini değerlendirme) üçgeninde tanımlar. Türkiye'deki sistemde antrenör eğitimi genellikle kısa süreli kurslarla sağlanmaktadır. Oysa Lyle (2002), elit antrenörlüğün karmaşık bir karar verme süreci olduğunu ve derinlemesine akademik eğitim gerektirdiğini belirtir. Jowett (2007), antrenör-sporcu ilişkisinin kalitesinin (yakınlık, bağlılık, tamamlayıcılık) performansı doğrudan etkilediğini, bu ilişkinin yönetiminin de eğitimle geliştirilebileceğini ortaya koymuştur. Ayrıca Mallett ve arkadaşları (2009), antrenörlerin sürekli mesleki gelişiminin üniversite tabanlı araştırmalarla desteklenmesi gerektiğini savunur. Kurulacak spor üniversitesi, antrenörleri sadece sertifikalandıran değil, onlara en güncel bilimsel verileri aktaran ve sahadaki sorunları akademiye taşıyan bir "Uygulama Topluluğu" (Community of Practice) merkezi olarak işlev görecektir (Culver ve Trudel, 2006).

TÜRKİYE SPOR EKOSİSTEMİ MEVCUT DURUM ANALİZİ (SWOT ANALİZİ)

Türkiye Spor Üniversitesi modelinin gerekliliği; mevcut sistemin güçlü ve zayıf yönlerinin, uluslararası örneklerle (Loughborough, Köln, AIS vb.) kıyaslanmasıyla aşağıda analiz edilmiştir.

GÜÇLÜ YÖNLER

Mevcut Potansiyel ve Varlıklar

1. Fiziksel Tesis Yatırımları: Son 20 yılda Türkiye genelinde yapılan stadyum, olimpik havuz ve spor komplekslerinin sayısı ve kalitesi Avrupa standartlarındadır. Tesisleşme sorunu büyük ölçüde çözülmüştür.

2. Genç ve Dinamik Nüfus: Norveç veya Japonya gibi yaşlanan nüfusların aksine, Türkiye geniş bir genç yetenek havuzuna (Talent Pool) sahiptir.

3. Yaygın BESYO/SBF Ağı: Ülke genelinde çok sayıda Spor Bilimleri Fakültesi bulunmaktadır ve akademik kadro potansiyeli nicelik olarak yüksektir.

4. Devlet Desteği ve İrade: Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın performans sporuna ayırdığı bütçe ve siyasi irade güçlüdür.

ZAYIF YÖNLER

Yapısal Sorunlar ve Eksiklikler (Uluslararası Modellerle Kıyas)

1. Kopuk Entegrasyon (Loughborough Eksikliği): Üniversiteler akademik eğitim verirken, federasyonlar ve milli takımlar üniversite kampüslerinden uzakta, bağımsız kamp merkezlerinde çalışmaktadır. Bilim ve saha uygulaması birbirinden kopuktur.

2. İkili Kariyer Mevzuat Yetersizliği (Almanya/AB Eksikliği): Elit sporcular için üniversitelerde kurumsal bir "esneklik politikası" (sınav erteleme, devamsızlık hakkı) yasal güvence altında değildir; öğretim elemanlarının inisiyatifindedir.

3. Merkezi Veri ve Takip Sistemi Yokluğu (AIS Eksikliği): Yetenek taramaları yapılsa da AIS'in FTEM modeli gibi sporcuyla 10 yaşından elit düzeye kadar takip eden bütünlük bir veri ve izleme sistemi eksiktir.

4. Erken Özelleşme ve Skor Odaklılık (Norveç Zıttı): Altyapılarda gelişim yerine erken yaşta skora odaklanması, yetenek havuzunun (Drop-out) erken erimesine neden olmaktadır.

FIRSATLAR

Dışsal Etkenler ve Gelecek Vizyonu

1. Spor Üniversitesi Projesi: Bu yeni model, dağınık haldeki federasyon, akademi ve tesis yapısını "Tek Çatı" altında toplamak için tarihi bir fırsattır.

2. Uluslararası Organizasyonlar: Türkiye'nin aday olduğu veya ev sahipliği yapacağı organizasyonlar (Örn: EURO 2032), "Ev Sahibi Etkisi" yaratmak için bilimsel hazırlığı zorunlu kılmaktadır.

3. Teknolojik Adaptasyon (Şanghay Fırsatı): Türkiye'nin savunma sanayi ve yazılım sektöründeki başarısı, spor teknolojilerine (giyilebilir teknoloji, veri analitiği) kolayca entegre edilebilir.

4. Sağlık Turizmi Potansiyeli: Türkiye'nin sağlık altyapısı, Loughborough örneğindeki gibi uluslararası takımların kamp ve rehabilitasyon merkezi olması için uygundur.

TEHDİTLER

Riskler ve Engeller

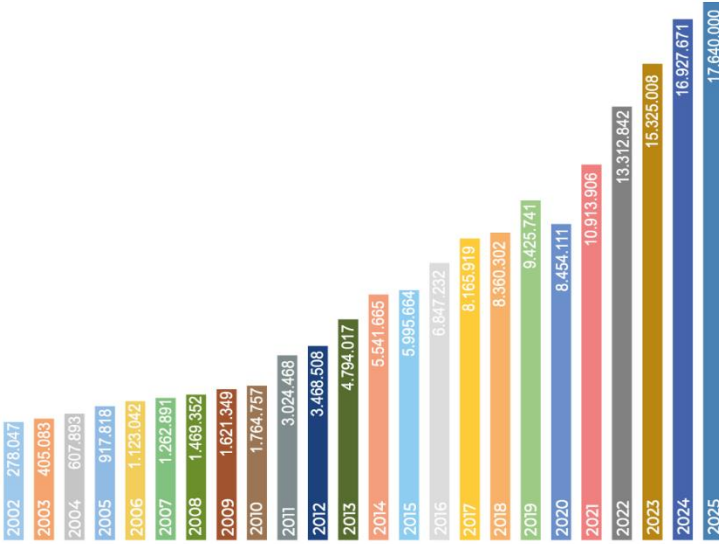
1. Bürokratik Çok Başlılık: YÖK, Gençlik ve Spor Bakanlığı ve Federasyonlar arasındaki yetki karmaşasının hızlı karar alma mekanizmalarını olumsuz yönde etkilemesi.

2. Sürdürülebilirlik Sorunu: Tesislerin işletme maliyetlerinin yüksekliği ve "beyaz fil" (âtlı tesis) olma riski.

3. Beyin Göçü: Yetişmiş spor bilimcilerin ve nitelikli antrenörlerin yurt dışına gitme eğilimi.

SPOR ÜNİVERSİTESİ KURULMASININ GEREKÇELERİ

Türkiye’de lisanslı sporcu sayısı 16 milyon 927 bin rakamını aşmış durumdadır (Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2024). Aynı zamanda 3.966 milli sporcu farklı branşlarda mücadele etmektedir. Böylesine güçlü/çeşitli sporcu kapasitesine sahip olan ülkemizin uluslararası spor arenasında sürdürülebilir bir başarı elde etmesi ve olimpiyat madalyası sayısını artırması, kavramsal çerçevede belirttiğimiz dağınık yapılarla pek mümkün görünmemektedir. Mevcut sistemde sporcular, antrenman yoğunluğu ve akademik zorunluluklar arasında sıkışmakta, bu durum hem sportif performans kaybına hem de akademik başarısızlığa (Çift Kariyer Sorunu) yol açmaktadır.

Şekil 2. 2002-2025 Yılları Arasında Türkiye’de Lisanslı Sporcu Sayıları

Bu bağlamda aşağıdaki temel nedenler de göz önünde bulundurularak ülkemize spor üniversitesinin kurulma gerekliliği ortaya çıkmaktadır:

1. Bütüncül Performans Yönetimi: Mevcut yapıda fiziksel antrenman önceliklendirilirken, modern sporun en belirleyici unsuru olan "mental dayanıklılık ve psikolojik hazırlık" süreçleri eksik kalmaktadır.

Kurulacak üniversite, psikolojiyi bir yan dal olarak değil, antrenman sahasına entegre bir disiplin olarak sunarak sporcuların müsabaka stresini yönetmelerini sağlayacaktır.

2. Kaynakların Merkezîyetçi Kullanımı: Yüksek maliyetli performans teknolojilerinin (biyomekanik laboratuvarları, hipoksi odaları vb.) her fakülteye kurulması ekonomik değildir. Almanya ve İngiltere örneklerindeki gibi "Tek Duraklı Hizmet" (One-Stop Shop) modeli ile tüm teknolojik ve bilimsel altyapı tek bir merkezde toplanarak verimlilik maksimize edilecektir.

3. Esnek Akademik Takvim: Sporunun müsabaka ve kamp dönemlerine göre şekillenen, uzaktan eğitim ve modüler ders sistemleriyle desteklenen, "devamsızlık" korkusunu ortadan kaldıran sporcu dostu bir eğitim modeli ancak özerk bir spor üniversitesi çatısı altında mümkün olabilir.

YAPISAL VE AKADEMİK ÖNERİLER

Spor Üniversitesi'nin sadece fiziksel bir tesis olarak değil, işleyiş olarak da "Yüksek Performans Merkezi" gibi çalışması için aşağıdaki standartlar önerilmektedir:

Giriş ve Kabul Kriterleri (Öğrenci Seçimi)

1. Akademik Taban: YKS (TYT/AYT) puanı, sadece öğrencinin üniversite düzeyinde teorik dersleri takip edebilecek bilişsel yeterliliğe sahip olduğunu kanıtlayacak bir "baraj" olarak kullanılmalıdır.

2. Sportif Özgeçmiş (CV) Ağırlığı: Giriş puanının %60-%70'i, adayın ulusal/uluslararası dereceleri, milli takımdaki geçmişi ve lisanslı sporculuk yılına dayanmalıdır.

3. Branşa Özgü Yetenek Testleri: Genel yetenek sınavları yerine, adayın uzmanlaşacağı branşın (örn. güreş, judo, yüzme) spesifik motor becerilerini ve fizyolojik kapasitesini (VO2 Max, kuvvet testleri vb.) ölçen bilimsel testler uygulanmalıdır.

4. Olimpik Havuz Kontenjanı: Olimpiyat kotası almış veya alma potansiyeli yüksek (TOHM sporcuları gibi) adaylar için sınavsız geçiş veya %100 burslu "Elit Statü" kontenjanı ayrılmalıdır.

Mezuniyet Unvanları ve Yetkinlikler

Mezunlar sadece "Beden Eğitimi Öğretmeni" veya klasik "Antrenör" unvanlarıyla sınırlı kalmamalı, modern spor endüstrisinin ihtiyaç duyduğu uzmanlıklarla mezun olmalıdır. Önerilen bazı uzmanlıklar aşağıda listelenmiştir:

1. Performans Analisti (Performance Analyst): Veri bilimi ve spor teknolojilerini kullanarak maç/antrenman analizi yapan uzman.

2. Kuvvet ve Kondisyon Koçu (Strength & Conditioning Coach): Sadece teknik antrenman değil, sporcunun fiziksel inşasını yöneten uzman.

3. Sportif Mental Performans Danışmanı: Psikoloji tabanlı, saha içi odaklanma ve stres yönetimi uzmanı.

4. Spor Teknoloğu: Giyilebilir teknolojiler ve spor mühendisliği konusunda uzmanlaşmış personel.

Tesis ve Ekipman Altyapısı (Kampüs-Laboratuvar Modeli)

Üniversite kampüsü, geleneksel dersliklerden ziyade "Yaşayan Laboratuvar" konseptinde olmalıdır. Bu konsept aşağıdaki kriterleri karşılayabilir düzeyde inşa edilmelidir:

1. Entegre Akıllı Derslikler: Teorik derslerin doğrudan spor salonu veya saha kenarındaki camlı bölmelerde, uygulama ile iç içe işlendiği alanlar.

2. Yüksek İrtifa ve İklimlendirme Odaları: Sporcuların farklı atmosferik koşullara (sıcaklık, nem, oksijen seviyesi) adapte olmasını sağlayan simülasyon odaları.

3. Biyomekanik ve Hareket Analiz Merkezi: 3D hareket yakalama (Motion Capture) sistemleriyle teknik hataların milimetrik analiz edildiği stüdyolar.

4. Toparlanma (Recovery) Merkezi: Kriyoterapi (soğuk oda), hidroterapi havuzları ve uyku laboratuvarlarının bulunduğu yenilenme üniteleri.

Akademik ve Antrenör Kadrosu Nitelikleri

Kadro, "teori" ve "pratik" arasındaki uçurumu kapatacak şekilde kurgulanmalıdır. Üniversiteye alınacak akademik kadronun yanında alanında uzmanlaşmış antrenörlerin de eğitim-öğretim ve antrenman dönemlerinde üniversitede çalışabilmesi için uygun şartların oluşturulması gerekmektedir. Akademik ve antrenör kadrosu oluşturulurken aşağıdaki kriterler göz önünde bulundurulmalıdır:

1. Saha Deneyimi Şartı: Özellikle uygulayıcı olarak akademik kadroya alınacak öğretim elemanlarının, sadece akademik şartları değil, "milli takımlarda veya elit kulüplerde çalışma deneyimi" ön koşul olmalıdır.

2. Master Coach (Usta Antrenör) Sistemi: Akademik unvanı olmasa bile, olimpiyat şampiyonu yetiştirmiş tecrübeli antrenörler "öğretim görevlisi veya sözleşmeli" statüsünde istihdam edilerek tecrübe aktarımı sağlanmalıdır.

Sürekli Eğitim: Kadrodaki antrenör ve akademisyenlerin, her 2 yılda bir uluslararası akreditasyon kurslarına katılarak (Loughborough veya Köln gibi partner üniversitelerde) bilgilerini güncellemeleri zorunlu tutulmalıdır.

KAYNAKÇA

Aquilina, D. (2013). A study on the dual career of the student-athlete in Europe. European Commission.

Atar, A., & Özbek, O. (2020). Elit sporcuların çift kariyer algıları ve gelecek beklentileri üzerine nitel bir araştırma. Spor metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 18(2), 125-138.

Balyi, I., & Hamilton, A. (2004). Long-term athlete development: Trainability in childhood and adolescence. Olympic Coach, 16(1), 4-9.

Cardinale, M., & Varley, M. C. (2017). Wearable Training-Monitoring Technology: Applications, Challenges, and Opportunities. International Journal of Sports Physiology and Performance, 12(s2), S2-50.

Collins, D., & MacNamara, A. (2012). The Rocky Road to the Top: Why Talent Needs Trauma. Sports Medicine, 42(11), 907-914.

Côté, J., & Gilbert, W. (2009). An integrative definition of coaching effectiveness and expertise. International Journal of Sports Science & Coaching, 4(3), 307-323.

Culver, D., & Trudel, P. (2006). Cultivating coaches' communities of practice: Developing the social learning capability of coaches. Sociology of Sport Outs, 7, 97-112.

De Bosscher, V., De Knop, P., Van Bottenburg, M., & Shibli, S. (2006). A conceptual framework for analysing sports policy factors leading to international sporting success. European Sport Management Quarterly, 6(2), 185-215.

Deutsche Sporthochschule Köln. (2025). Chronicle. <https://www.dshs-koeln.de/english/university-facilities/profile/chronicle/>

Digel, H. (2005). Comparison of successful sport systems. New Studies in Athletics, 20(2), 7-18.

DSH-Köln. (2025). Medulgen & Pressemitteilungen. <https://www.dshs-koeln.de/aktuelles/meldungen-pressemitteilungen/>

Fletcher, D., & Sarkar, M. (2012). A grounded theory of psychological resilience in Olympic champions. Psychology of Sport and Exercise, 13(5), 669-678.

Gabbett, T. J. (2016). The training—injury prevention paradox: should athletes be training smarter and harder?. British Journal of Sports Medicine, 50(5), 273-280.

Halson, S. L. (2014). Monitoring training load to understand

fatigue in athletes. *Sports Medicine*, 44(2), 139-147.

İmamoğlu, O., Dilek, N. A., Türkmen, M. (2017). Türkiye’de Sporcu Eğitim Merkezleri ve Olimpik Hazırlık Merkezleri. *International Journal of Cultural and Social Studies*, 3, 95-106.

Jowett, S. (2007). Interdependence analysis of the 3+ 1Cs in the coach-athlete relationship. *Social Psychology in Sport*, 15-27.

Kocaekşi, S. (2016). Sporcularda kimlik algısı ve psikolojik dayanıklılık. *Spor Bilimleri Dergisi*, 27(4), 145-158.

Liebermann, D. G., et al. (2002). Advances in the application of information technology to sport performance. *Journal of Sports Sciences*, 20(10), 755-769.

Loughborough University. (2024). Loughborough closes out the first stage of the games with 16 medals. <https://www.lboro.ac.uk/media-centre/press-releases/2024/august/lboro-closes-out-the-games-with-sixteen-medals/>

Lyle, J. (2002). *Sports coaching concepts: A framework for coaches' behaviour*. Routledge.

Mallett, C. J., et al. (2009). Formal vs. informal coach education. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 4(3), 325-364.

Nippon Taiiku Daigaku. (2025). Olympics and Paralympics. <https://www.nittai.ac.jp/eng/olympic/>

Oakley, B., & Green, M. (2001). The production of Olympic champions: International perspectives on elite sport development systems. *European Journal for Sport Management*, 8, 83-105.

Pepe, K., & Bingöl, E. (2018). Spor yapan ve yapmayan üniversite öğrencilerinin akademik başarı düzeylerinin ve devamsızlık durumlarının incelenmesi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37(1), 189-204.

QS Top Universities. (2025). QS World university rankings by subjects: Sports-related subjects 2025. <https://www.qschina.cn/en/university-rankings/university-subject-rankings/2025/sports-related-subjects>

Sıgrı, Ü., & Başar, M. (2020). Türk yükseköğretiminde sporcu öğrencilerin karşılaştığı yönetsel sorunlar. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 10(3), 512-525.

Sotiriadou, P. (2013). *Managing High Performance Sport*. Routledge.

Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü. (2024). İstatistikler. <https://shgm.gsb.gov.tr/Public/Edit/images/SHGM/012014/istatistikl>

er/istatistikler%2014%20subat/Sporcu%20Say%C4%B1lar%C4%B1%202024.xlsx

Tekin, A., & Taşğın, Ö. (2009). Elit düzeyde güreş yapan ve yapmayan öğrencilerin akademik başarılarının karşılaştırılması. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 21, 467-474.

Weinberg, R. S., & Gould, D. (2019). Foundations of Sport and Exercise Psychology (7th ed.). Human Kinetics.

Wylleman, P., & Lavallee, D. (2004). A developmental perspective on transitions faced by athletes. Developmental sport and exercise psychology: A lifespan perspective, 508-527.

Yüce, A. (2021). Türkiye’de öğrenci sporcu olmak: Sorunlar ve çözüm önerileri. Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 26(1), 45-58.

Türkiye’deki spor bilimleri eğitimi yapısının (dağınık Spor Bilimleri Fakülteleri modeli) uluslararası sportif başarıyı sürdürülebilir kılmak ve sporcu sağlığını bütüncül yönetmek açısından yetersiz kaldığı görülmektedir. Ayrıca mevcut yapıda sporcular antrenman yoğunluğu nedeniyle akademik faaliyetlere yeterince katılamamakta; hazırlık süreçleri çoğu zaman fiziksel antrenmanlarla yürütülmekte ve stres yönetimi/psikolojik rekabet boyutundaki yetersizlikler performansı olumsuz etkileyebilmektedir. Uluslararası literatür, sportif başarının “rastlantı” değil, stratejik yönetim ve merkezi koordinasyonun ürünü olduğunu, başarının kritik bileşenleri arasında entegre yönetim yapısı ve elit spor geliştirme sistemlerinin öne çıktığını belirtir. Bu nedenle Almanya (DSHS Köln) ve Birleşik Krallık (Loughborough) benzeri merkezi ve özelleşmiş bir “Spor Üniversitesi” kurulması bilimsel/stratejik gereklilik haline gelmiştir. Bu çerçevede Spor Üniversitesinin; sporcunun tüm yaşam döngüsünü yöneten, bakanlıklar/federasyonlar ve üniversitelerle entegre çalışan, “tek duraklı (one-stop shop) mükemmeliyet merkezi” olarak konumlandırılması planlanmaktadır. Kurulması planlanan Spor Üniversitesi için stratejik politika seti; (i) kampüs içinde federasyon merkezleri ve entegre tesis-yönetimi (Loughborough), (ii) merkez-uydu ağ kurgusu (AIS), (iii) sporcu gelişimi için izleme/track sistemi (AIS-FTEM + sporcu hakları yaklaşımı), (iv) ikili kariyerin yasal güvenceye alınması, (v) performansta mental/psikolojik bütüncül destek, (vi) ileri teknoloji-veri temelli antrenman ve (vii) antrenör eğitiminin üniversite tabanlı sürekli mesleki gelişim modeliyle yeniden yapılandırılması başlıklarıyla öne çıkmaktadır. Spor Üniversitesinin kurumsal tasarımı için: girişte sportif özgeçmişin yüksek ağırlıkla değerlendirilmesi (%60-70), branşa özgü bilimsel yetenek testleri, olimpiik havuz kontenjanı; mezun profillerinde performans analisti, kuvvet-kondisyon, mentâl performans, spor teknolojisi gibi uzmanlıklar; kampüste “yaşayan laboratuvar” yaklaşımıyla akıllı derslikler, hipoksi-iklim odaları, biyomekanik-hareket analizi ve recovery merkezleri gibi altyapılar önerilmektedir.